

Vlaams
Parlement

vergadering **C13**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en
Justitie

van 22 oktober 2019

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het beleid ten aanzien van terugkerende IS-jihadisten en hun familie – 21 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Stephanie D'Hose aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het bewaken van het genderevenwicht in de ministeriële kabinetten en de maatschappelijke voorbeeldfunctie van de Vlaamse Regering – 199 (2019-2020)	8
VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de onrust naar aanleiding van de aangekondigde stopzetting van duolegaten vanaf het aanslagjaar 2021 – 140 (2019-2020)	11
VRAAG OM UITLEG van Anke Van dermeersch aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over online-informatie van de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL) over de regelgeving met betrekking tot de woonbonus – 158 (2019-2020)	19

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het beleid ten aanzien van terugkerende IS-jihadisten en hun familie – 21 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Vorige week stond volop in het teken van de invasie van de Turkse staat in Noord-Syrië. We hebben daar tijdens de plenaire vergadering al over van gedachten kunnen wisselen. Maar er is natuurlijk nog een element dat nog niet volledig aan bod is gekomen, namelijk de terugkeer van bepaalde IS-jihadisten en hun familie naar Vlaanderen, naar België.

U weet dat de Verenigde Staten hebben aangekondigd dat zij hun leger uit Syrië zouden terugtrekken. Dat is ondertussen ook gebeurd; ze zijn volledig verdwenen uit het Koerdisch gebied. Dat was blijkbaar een afspraak die de Amerikanen met de Turken hadden gemaakt. Dat zorgt er nu voor dat Turkije vrij spel krijgt in Syrisch-Koerdistan.

Dat is uiteraard slecht nieuws voor de Koerden in het algemeen, en voor bepaalde milities in het bijzonder. We zien nu wel dat zij steun krijgen van het Syrische leger, maar de hele situatie zorgt er natuurlijk voor dat er grote onzekerheid ontstaat rond de IS-gevangenen en de detentiecentra ter plaatse. Want die vallen niet meer onder de eindverantwoordelijkheid van enerzijds de Amerikanen, en anderzijds de Koerden, die nu wel andere zaken aan hun hoofd hebben.

Diverse bronnen laten weten dat deze instabiele situatie zware gevolgen zal hebben voor de landen waar deze IS-strijders vandaan komen. We hebben de laatste dagen in de kranten kunnen lezen dat er inderdaad een mogelijkheid bestaat dat IS-strijders terug naar hier komen, en dat zorgt voor grote druk.

De kampen worden nu veel minder goed bewaakt, en die strijders zullen heel gemakkelijk de vlucht kunnen nemen – niet alleen door de oorlogssituatie op zich, maar ook door de handel die ter plaatse wordt opgezet. Wie genoeg geld heeft, kan effectief sneller op vrije voeten komen. Het is daar niet het wilde westen, maar het wilde oosten geworden.

Welk beleid zal daarrond worden gevoerd? Dat beleid moet er alles aan doen om de terugkeer van deze terroristen naar ons land tegen te houden. Maar het risico blijft bestaan dat we nu met een terugkeergolf te maken krijgen, en we moeten daarop voorbereid zijn. Er zijn verschillende elementen in dit verhaal. Is er bijvoorbeeld al overleg geweest met de federale overheid? Welke initiatieven zullen er binnen de diverse beleidsdomeinen worden genomen om de gevaren te neutraliseren, die verbonden zijn aan de terugkeer van deze jihadisten?

Ik heb in de kranten gelezen dat er verschillende instanties, ook op Vlaams niveau, betrokken worden bij die eventuele terugkeer. Over welke instanties gaat dat dan? Ook het lokaal bestuur wordt met deze problematiek geconfronteerd: bij bepaalde steden of gemeenten bestaat immers het risico op een terugkeer van IS-strijders. Welke communicatie hebt u hieromtrent reeds gevoerd met het lokale bestuur?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: In een vorig leven werd ik regelmatig met dergelijke vragen geconfronteerd, maar deze materie achtervolgt me natuurlijk altijd.

De situatie in Noord-Syrië is inderdaad zorgwekkend. We hebben het offensief van de Turken tegen de Koerdische YPG-strijders met klem veroordeeld. Maar zoals u terecht aangeeft, is het voor ons belangrijk om dit conflict van nabij te blijven opvolgen.

In het getroffen gebied worden IS-strijders gevangen gehouden in kampen, die door de Koerden werden bewaakt. In die kampen zitten, volgens onze informatie, een 50-tal IS-strijders die uit ons land afkomstig zijn.

Wat het overleg met de federale overheid betreft, is het natuurlijk zo dat de terugkeer van foreign terrorist fighters (FTF's) in de eerste plaats een veiligheidsprobleem betreft. En dan gaat het concreet over de bewaking van de toegang tot het grondgebied. Dat is federale materie; daarvoor zijn wij niet bevoegd.

Het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) volgt de situatie op de voet op, en ik weet uit een vorig leven dat zij daar ernstig werk van maken. Voorlopig schat het OCAD het risico op directe gevolgen voor ons land zeer laag in. Naar aanleiding van dit conflict tussen de Turken en de Koerden hebben zij het veiligheidsniveau ook niet verhoogd.

Het OCAD monitort dat permanent, dus wat ik nu zeg, kan bij wijze van spreken morgen al achterhaald zijn. Op dit moment heeft de risicoanalyse, dus de dreigingsanalyse van het OCAD niet geleid tot een verhoging van het veiligheidsniveau. Het OCAD zit ook mee in het Vlaams Platform Radicalisering.

Welke initiatieven en welke instanties zijn betrokken? Vanuit Vlaanderen volgen we de evoluties op het terrein en de risico-inschatting van de bevoegde federale diensten. Ze hebben de middelen en de vooruitgeschoven posten. Het OCAD wordt gevoed door zeven veiligheidsdiensten om hun analyse te maken. Dat zijn stuk voor stuk federale veiligheidsdiensten. Ik heb er veel vertrouwen in dat we niet dezelfde uitrusting hebben omdat noodzakelijkerwijze beter te doen. Het is ook die bevoegde federale dienst die ervoor zorgt dat de betrokken Vlaamse overheidsdiensten te gepaste tijde voorbereid zijn op een eventuele terugkeer van IS-strijders.

We werken al enkele jaren met verschillende diensten samen onder het Vlaamse actieplan. Het Vlaams Platform Radicalisering bereidt het beleid voor, volgt het op en stuurt het bij waar mogelijk.

Wie zit er in het Vlaams Platform Radicalisering? Dat is het Agentschap Binnenlands Bestuur, het Agentschap Integratie en Inburgering, het Departement Onderwijs en Vorming, het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Sport Vlaanderen, het Departement Cultuur, Jeugd en Media, de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB), de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Dit zijn de Vlaamse entiteiten. Andere organisaties die in dat platform zitten, zijn de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid en het OCAD zelf.

Binnen de beleidslijn zijn de nodige permanente overleg- en communicatiestructuren uitgebouwd tussen de verschillende beleidsniveaus. Zo is het OCAD daarin vertegenwoordigd, maar de Vlaamse overheid is evengoed vertegenwoordigd in de federale platforms zoals de nationale taskforce en een aantal werkgroepen onder het Plan R. Dat is een federaal plan om radicalisering tegen te gaan. Ook daarin is de Vlaamse overheid vertegenwoordigd. Dan zijn er nog de structuren van de lokale taskforce en de lokale integrale veiligheidscellen (LIVC's). Daar is ook de link met het lokale bestuur verzekerd.

Verder zet het actieplan ook in op het versterken van de expertise binnen de sectoren. Hiervoor zijn specifieke tools ontwikkeld. Een goed voorbeeld is het draaiboek dat door Jongerenwelzijn werd ontwikkeld dat ook een luik omvat rond

terugkerende minderjarigen en hun gezin. Dat vind je terug op hun website onder de naam draaiboek radicalisering.

Terugkeerders zullen eerst strafrechtelijk worden vervolgd alvorens ze onderwerp worden van diensten en voorzieningen van de Vlaamse overheid. Eerst komen ze hier naar het gerecht. Mochten ze om de een of andere reden worden vrijgesproken of na een gevangenisstraf vrijkomen, dan komen ze in het vizier van de Vlaamse overheid. De coördinatie van dat platform valt onder de bevoegdheid van mijn collega Bart Somers. Voor meer concrete zaken kunt u hem het best persoonlijk bevragen.

De inval van de Turken in de Koerdische gebieden is heel recent, en dat wijzigt nog elke dag. Er is nu een bestand afgekondigd. Dit wordt elke dag opgevolgd. We moeten daar zeker alert voor blijven, maar paniek en angst zijn op dit moment ook geen goede raadgever. Er is op dit moment geen garantie op ons grondgebied. Er heerst natuurlijk een onrustwekkende situatie ginds, maar niet op ons grondgebied.

Welke communicatie wordt er gevoerd in de richting van de gemeenten? De terugkeer van foreign fighters is voor de gemeenten geen nieuw fenomeen. In 2015 zijn verschillende gemeenten gestart met het installeren van LIVC's. De vorige federale minister van Binnenlandse Zaken heeft die LIVC's in 2018 verplicht gemaakt. Dat was een goede maatregel. In de LIVC's zitten de politie en de nodige stakeholders met knowhow over de zaken bijeen. De link met het veiligheidsapparaat in zo'n LIVC is dus de lokale politie. Andere politie- of veiligheidsdiensten zitten daar niet rond de tafel. De bedoeling is een vroege detectie van radicalisering of van terugkeer.

Als er een indicatie is via de veiligheidsdiensten dat iemand is teruggekeerd in een bepaalde gemeente, wordt de LIVC via de lokale politie daarvan op de hoogte gebracht. Dat is doorstroming van informatie. Zo krijgen de gemeente- en stadsbesturen de nodige informatie, net zoals van hun vertegenwoordiging van het VVSG binnen het platform. Er zijn dus wegen genoeg naar de lokale besturen om hen te informeren. We volgen de zaken op de voet, maar op dit moment is er hier geen urgente, verontrustende situatie.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, u besluit met een geruststellende gedachte, maar in uw antwoord hebt u ook een paar keer vermeld dat de situatie elke dag kan veranderen. Het is natuurlijk niet mijn bedoeling om paniek te zaaien, maar om de alertheid in deze kwestie te steunen. Het is zeer belangrijk dat we die zaak verder opvolgen. Ik heb nu een heleboel informatie gekregen. Ik zal het verslag nog eens nalezen, want u hebt zeer interessante zaken gezegd.

Ik ben alleszins ook blij dat u de inval in Syrië nogmaals krachtig veroordeelt. Dat is heel belangrijk. U hebt gezegd dat er nu vijftig IS-strijders uit ons land in detentiecentra zitten. Daar heb ik een bijkomende vraag over. Ook daar kan dat elke dag veranderen. Hebt u zicht op die zaak?

Vooraf in de bufferzone van 30 kilometer die Turkije wil inzetten in Noord-Syrië, zijn er wel een paar detentiecentra. Het is bekend dat er mensen zitten die op vrije voeten willen komen. Bovendien is er met geld veel mogelijk. Ik heb dat via de media vernomen. Er zijn in Noord-Syrië lucratieve handeltjes aan de gang om IS-strijders en hun eventuele familie vrij te kopen. Dat zijn heuse handeltjes die nu aan de gang zijn.

Er wordt hier nu gesteld dat er vijftig IS-strijders uit ons land in detentiecentra in Syrië zitten. Ik vraag me af hoe dat echt gecontroleerd is. Hoe kan men dag aan

dag zicht houden op de situatie? Sta me toe om daarover een klein beetje twijfel te hebben. Dat is natuurlijk niet uw schuld. Dat zijn gewoon de omstandigheden die mij nopen tot deze bedenkingen.

Op basis van hun risicoassessment stelt het OCAD dat het risico voorlopig vrij laag is. Het debat over de terugkeer van familieleden van IS-strijders is echter toch wel hevig aan de gang. Er zijn hieromtrent initiatieven die vanuit Vlaanderen worden genomen. Er zijn, zoals ik zei, wel degelijk IS-strijders op vrije voeten. Ik geloof wel in een zeker assessment, maar natuurlijk gaan we dat zeer goed moeten blijven opvolgen.

Ik besluit met nog even terug te komen op die opsomming van al die Vlaamse instanties. Ik heb ze u gevraagd, en u hebt ze gegeven. Ik ga nauwlettend bekijken hoe dat allemaal zit. Zeker de piste van die lokale integrale veiligheidscellen was mij gedeeltelijk bekend, maar ik wist niet dat die zo krachtdadig in deze situatie werden ingeschakeld.

De voorzitter: Mevrouw Van Cauter heeft het woord.

Carina Van Cauter (Open Vld): Minister-president, bedankt voor uw uitvoerige uiteenzetting. Ik noteer dat, gelet op de dreigingsanalyse die vandaag heeft plaatsgevonden, we niet onmiddellijk ongerust moeten zijn over de situatie. Ik heb het dan over het veiligheidsniveau in België. Dat betekent echter niet dat we niet voorbereid moeten zijn. U geeft een goede uiteenzetting van hoe er op een integrale manier – Vlaams en federaal – wordt samengewerkt en hoe de verschillende diensten met elkaar informatie uitwisselen.

Ik had daarbij nog één korte vraag. Wij maken dus geen deel uit van de Nationale Veiligheidsraad, zoals die zeer recent is bijeengekomen. Heb ik het goed begrepen dat er, in de mate dat er actie of reactie van Vlaanderen of zijn diensten verwacht wordt, via de taskforce teruggekoppeld wordt, zodat wij ten minste weten waar, op welk niveau en hoe er op een integrale manier – en terugkoppelend naar de Nationale Veiligheidsraad – moet worden gereageerd?

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Er zijn twee aspecten aan heel deze problematiek. Uiteraard zijn er federale aspecten, die de minister-president beter kent dan wie ook. Ik verwijs naar het aanhoudingsmandaat. Ofwel is men al veroordeeld, ofwel kan men onmiddellijk in voorhechtenis. Dat is heel duidelijk een federale bevoegdheid, en dat is federaal ook glashelder.

Voor de minderjarigen is het alleen een Vlaamse problematiek. Met het jeugdsanctierecht is er ook in de vorige legislatuur een heel plan en een batterij aan maatregelen klaargezet om die minderjarigen op te vangen, vooral dan in het beleidsdomein Welzijn, met ook een hele mechaniek van overleg per geval.

Dan zijn er nog de lokale integrale veiligheidscellen – een bijzonder goed systeem trouwens – die opgericht zijn door de federale wet. Die veiligheidsscreening gebeurt op federaal niveau en sijpelt dan door naar het lokale bestuur, waar het dan weer voor een stuk een Vlaamse zaak wordt.

Daar staat u dan letterlijk en figuurlijk op een kruispunt. U hebt de expertise van de federale overheid als minister van Binnenlandse Zaken, waar u heel actief bent geweest. U bent nu Vlaams minister-president, waar u ook net opsomt dat er een heel aantal betrokken partners zijn in dat Vlaams Platform Radicalisering, waar ook het OCAD deel van uitmaakt. U zegt ook – hopelijk terecht – dat er geen sense of urgency moet zijn en dat er geen ongerustheid moet zijn.

Minister-president Jan Jambon: Dat zijn twee verschillende dingen.

Katrien Partyka (CD&V): Ja, dat is waar: wel een sense of urgency, maar er is geen ongerustheid nodig.

Ik wil aansluiten op wat mevrouw Van Cauter heeft gezegd, maar ik ga nog iets verder. Zij vraagt of er wel voldoende wisselwerking is tussen de twee. Mijn vraag is dan of het niet nodig is om een interfederaal veiligheidsoverleg te organiseren. Wij zijn immers geen vragende partij voor nog een extra overlegplatform. Er zijn er immers al genoeg. Dat hebt u voldoende geschetst. Er is een Vlaams overlegplatform. Er zijn op federaal niveau verschillende mechanismen. Kunnen we toch niet zoeken naar een manier waarop Vlaanderen en de federale overheid actiever kunnen samenzitten, en dan vooral met de bedoeling om de expertise die in onze Vlaamse departementen zit, ook meer te laten doorstromen naar het lokale niveau? Ik vraag dus eigenlijk meer kruisverbanden en meer interfederaal veiligheids-overleg.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister-president, het debat over het al dan niet actief of passief laten terugkomen van die Syriëstrijders en hun families woedt volop aan de overkant van de straat. Mijn mening daarover is alvast heel duidelijk, namelijk dat het niet onze taak is om die problemen hier te importeren. Laat ze daar berecht worden. Ik hoop alvast dat de federale overheid de gesprekken met de buurlanden voortzet om dat effectief uit te voeren.

Het is inderdaad niet uitgesloten dat op een dag die mensen aan onze voordeur staan, en dat is het moment waarop de Vlaamse bevoegdheid in werking treedt, namelijk de begeleiding van die mensen in de gevangenis, maar ook nadien. In de vorige legislatuur hebben we daar vaak debatten over gehad met ex-minister Vandeurzen.

We moeten daar nog meer aandacht aan geven omdat die begeleiding intensiever moet. Er zijn maar een handvol radicaliseringsexperts in die gevangnissen actief in heel Vlaanderen. Dat is te weinig. Ik hoop dat we daar in deze legislatuur naar gaan kijken. Het is nog niet helemaal duidelijk naar wie ik me daarvoor moeten richten. Blijft dat bij hetzelfde departement of zal er een andere minister verantwoordelijk voor zijn? Minister-president, kunt u daarover duidelijkheid verschaffen?

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Deckmyn, als ik het had over vijftig, dan is dat een cijfer dat bij het OCAD ter beschikking is. Dit zijn de meest recente gegevens, en die kunnen elke dag wijzigen. Men weet ongeveer in welke kampen die zitten. Als in zo'n kamp de deuren opengaan, dan weet het OCAD dat daar een probleem is.

Hoe komt het OCAD aan die informatie? Het OCAD wordt gevoed door zeven federale steundiensten. Een van de steundiensten is de inlichtingendienst van de militairen, de Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid (ADIV), en die is echt op het terrein actief. Dat zijn niet noodzakelijk Belgische militairen, maar de militairen van de verschillende landen wisselen die gegevens uit onder elkaar. Via de militaire inlichtingendiensten hebben we voeten op de grond om die informatie op te volgen. Niets des mensen is perfect, dit zal ook wel niet perfect zijn, maar de mazen van het net zullen toch zeer nauw zijn. Tot natuurlijk het tegendeel wordt bewezen.

Mevrouw Van Cauter en mevrouw Partyka, in de nationale taskforce zitten ook de gewesten. In de Nationale Veiligheidsraad hebben we in de vorige legislatuur een keer de ministers-presidenten rond de tafel gebracht. Dat was na de aanslagen in Brussel en na de aanslagen in Parijs, toen we moesten beslissen over de lockdown in Brussel. Dat werd beslist in de Nationale Veiligheidsraad, waar ook de ministers-presidenten bij waren. U zult in mij een pleitbezorger vinden om ervoor te zorgen dat dat op een min of meer permanente basis gebeurt.

Ik denk als de Veiligheidsraad zich nationaal wil noemen, zeker nu jeugddelinquentierecht naar de deelgebieden gaat, dat die deelstaten ook hun plaats hebben in die Nationale Veiligheidsraad, maar daarvoor hebben we eerst een slagkrachtige federale overheid nodig om dat debat mee te kunnen voeren, wat op dat moment niet echt het geval is.

Mevrouw Partyka, ik weet niet of u hierop doelde. Kijk, de LIVC is bij federale wet opgericht. Die bepaalt eigenlijk niet zo veel. Die zegt: de LIVC is verplicht, het wordt voorgezeten door de burgemeester en de lokale politie zit erin. Dat is een 'information officer' van de politie die zorgt voor de doorstroming van informatie. Wie daar verder nog rond de tafel zit, dat zijn bijna allemaal competenties op Vlaams niveau. We onderzoeken op dit moment of we hier aan die wet een decreet of een samenwerkingsakkoord, of welk legistiek middel we daar ook hebben, moeten koppelen om dat te verankeren. Zo zouden die Vlaamse competenties een of andere verplichting hebben. Voor 2018 waren de LIVC's op vrijwillige basis. Ik hoor dat dat overal wel marcheert. Misschien zijn we een probleem aan het oplossen dat er niet is. Maar het kan ook geen kwaad, want op een bepaald moment verwatert dat misschien. We bekijken dat, of en welk legistiek middel we in stelling zouden brengen om de Vlaamse component van de LIVC's toch wat bindender te maken.

Mevrouw Sminate, inzake de bevoegdheidsverdeling zit jeugddelinquentie bij minister Demir. De gesloten instellingen, de gemeenschapsinstellingen, zitten bij Welzijn, bij minister Beke. Bij het beheer en de capaciteitsuitbreiding van die gesloten instellingen wordt de minister van Justitie en Handhaving, minister Demir, betrokken. Dat zit op die twee poten daar.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Dank u voor de aanvullende antwoorden.

Ik noteer dat mevrouw Sminate vindt dat de IS-strijders en die problematiek niet mogen worden geïmporteerd. Het is niet de eerste keer dat ik dat van jullie hoor. Ik sta daar natuurlijk volledig achter. Ik ben akkoord met de stelling van de collega dat die IS-strijders berecht moeten worden in eigen land, of dat nu Syrië is of Irak, mij om het even. Ze moeten berecht worden in de landen waar ze hun misdaden hebben begaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stephanie D'Hose aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het bewaken van het genderevenwicht in de ministeriële kabinetten en de maatschappelijke voorbeeldfunctie van de Vlaamse Regering – 199 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Minister-president, als we afgaan op de eerste signalen die we lezen in de pers over de voorlopige samenstelling van de ministeriële kabinetten lijkt het erop dat het genderevenwicht niet in balans is. Ik zeg 'voorlopig', want uiteraard zijn nog niet alle kabinetten samengesteld, en de cijfers die we lezen, hebben louter betrekking op de leidinggevende functies. Het is toch belangrijk om al vroeg aan de bel te trekken, want in de krant stond ook dat er op het niveau van de kabinetschefs voorlopig slechts twee vrouwen zouden zijn aangesteld. Mijn vraag dateert van vorige week, ondertussen zijn het er gelukkig al drie. We gaan stilletjes omhoog.

Deze regering bestaat uit slechts één derde vrouwelijke ministers. Tijdens de vorige legislatuur heb ik aan den lijve ondervonden dat het aantal vrouwelijke leidinggevendenden op de kabinetten beperkt bleef. De samenstelling was op zich wel mooi fiftyfifty, maar op het niveau van adjunct-kabinetschef/kabinetschef was er toch nog wat werk aan de winkel.

Als uitvoerende macht hebben wij een voorbeeldfunctie. Begrijp me niet verkeerd, het mag absoluut niet de bedoeling zijn, het kan geen noodzaak zijn dat men met een rekenmachine in de hand of via dwingende positieve discriminatie in elk kabinet evenveel vrouwelijke als mannelijke medewerkers moet aanwerven. Dat is niet realistisch, en ook niet wenselijk. Het is soms ook heel moeilijk om voor bepaalde vakkabinetten evenveel vrouwelijke als mannelijke kandidaten te vinden.

Mijn vraag om uitleg is vooral ingegeven vanuit een algemene oproep, een oog voor genderevenwicht. Minister-president, zult u waken bij uw collega's? Zult u erop aandringen dat ze het genderevenwicht meenemen als een van de criteria?

Ik heb het al aangehaald: de Vlaamse Regering heeft een voorbeeldfunctie naar de rest van de arbeidsmarkt, waar discriminatie van vrouwen en van andere kansengroepen nog steeds een werkpunt is. Zult u daar samen met de minister van Werk initiatieven voor nemen? En ik stel de vraag ook in de omgekeerde richting: zal de Vlaamse Regering ook goede praktijken, die een evenwichtig genderbeleid nastreven, actief onder de aandacht brengen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Bij de samenstelling van de kabinetten waken we er in de eerste plaats over dat de aanwerving gebeurt op basis van de competenties en expertise. Dat is – op alle niveaus – de leidraad en de doorslaggevende factor. En dat is in de eerste plaats het geval voor mijn eigen kabinet. Ook voor de andere leden van de regering heb ik er vertrouwen in dat zij dat zo doen.

We moeten er eerlijk in zijn – het stond vorige week nog in de kranten: er is vandaag inderdaad geen genderevenwicht op de hiërarchisch hogere niveaus van onze kabinetten. Ik vind dat persoonlijk ook jammer, en indien u tips hebt om ervoor te zorgen dat vrouwen meer zouden solliciteren voor dergelijke functies, dan houd ik daar graag rekening mee. Maar ook hier geldt dat wij kandidaten screenen en selecteren op basis van competenties, ervaringen en expertise.

Ik merk alleen dat er opmerkelijk minder vrouwen solliciteren voor een aantal functies. En als er minder vrouwen solliciteren, dan is de kans ook groter dat de kandidaten met de betere competenties tot de meerderheidsgroep behoren. Dat valt niet uit te sluiten.

U haalt ook de inhoudelijke segregatie aan, waarbij mannen en vrouwen zich stereotiep tot verschillende thematieken aangesproken voelen. Het kan dan gaan om respectievelijk hardere of zachtere topics. Ik herken dat van toen ik nog in het bedrijfsleven actief was; daar doet zich hetzelfde voor. En dat is natuurlijk heel jammer. We kunnen alleen maar hopen dat jonge mensen met een open geest op-leidings- en professionele keuzes maken.

Ook in ons onderwijsbeleid is dat een aandachtspunt. Zo proberen we meisjes te stimuleren om ook STEM-opleidingen (Science, Technology, Engineering and Mathematics) te overwegen. Want die zijn daar ondervertegenwoordigd. Maar ik zeg het nog eens: de aanwervingen gebeuren op basis van de criteria die ik aanhaal. Ik kan wel bevestigen dat louter het geslacht geen criterium is bij de aanwerving. Dat zou er nog maar bij moeten komen.

Dat neemt niet weg dat ik genderevenwicht belangrijk vind. Ik denk dat een kabinet het meest kwalitatief is als het evenwichtig is samengesteld: in gender, maar ook in leeftijd, afkomst en dies meer.

U vraagt ook welke initiatieven de regering zal nemen omtrent deze thematiek. En dan verwijs ik graag naar ons regeerakkoord. Daarin benadrukken we letterlijk de belangrijke verantwoordelijkheid van de overheid in het creëren van gelijke kansen voor alle burgers. Iedereen moet volwaardig en evenredig in de samenleving kunnen participeren. Daarom waarborgen we de gelijkheid van rechten voor iedereen, los van afkomst, geloof, overtuiging, handicap, gender, seksuele geaardheid of leeftijd. We willen daarbij niet betuttelend optreden, maar we hebben wel respect voor het individu en het eigen kunnen.

Wat het activeringsbeleid betreft, zal VDAB telkens op maat van het individu, en in functie van zijn/haar afstand tot de arbeidsmarkt, in begeleiding voorzien. Met dit nieuwe regeerakkoord mikken we op begeleiding op maat, onafhankelijk van statuut, geslacht, leeftijd of afkomst. En ik verwacht van de werkgevers dezelfde instelling: ze moeten streven naar de juiste persoon op de juiste plaats. Dat is het belangrijkste.

Het regeerakkoord gaat ook meer in detail in op de activering van bepaalde doelgroepen, zoals vrouwen met een migratieachtergrond. Als u daar graag meer informatie over krijgt, dan stel ik voor dat u de bevoegde minister bevraagt over die initiatieven.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Ik ben het er helemaal mee eens dat u competentie en expertise vooropstelt, maar u geeft zelf aan dat er zich sowieso altijd minder vrouwen aandienen. Misschien moeten we ze dan zelf gaan zoeken, want er zijn wel degelijk vrouwen die ook over de nodige competenties beschikken om een kabinet te leiden. Ik richt me dan tot de vrouwen die hier aanwezig zijn, al zijn het er ook niet zo veel. Het is vooral een kwestie van zelf op zoek gaan naar vrouwelijke kandidaten.

Ik denk dat de samenleving en de Vlaamse Regering komaf moeten maken met de genderstereotypering die al van in de wieg wordt meegegeven: meisjes moeten met een pop spelen en jongens met een auto. Dat zorgt ervoor dat vrouwen nog steeds veel meer instaan voor zorguren in het gezin. Bij een job op een kabinet vragen ze zich af of ze dat wel gaan kunnen omdat ze nog altijd de meeste zorg voor de kinderen op zich nemen. Ze hebben ook een verantwoordelijkheid bij kinderopvang, bij onderwijs. Het is dus zaak om ons daarachter te zetten, en zeker op de kabinetten moeten we zorgen voor een voorbeeldfunctie.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Als vrouw en als ex-cabinetard op het kabinet van Theo Francken voel ik me aangesproken om op dit punt tussen te komen. Ik ben niet gezocht, ik heb zelf gesolliciteerd. En daarop moeten we de focus leggen, op de empowerment van vrouwen. Ik ben trots dat ik door mijn ervaring, mijn kennis en mijn expertise ben aangenomen op dat kabinet. Daardoor heb ik vijf jaar lang een meerwaarde betekend op dat kabinet, in een meer genderstereotiepe mannelijke sector van de veiligheid en de migratie. Ik ben er net zo fier op als mijn mannelijke collega's die op hun plaats in het kabinet zijn aangeworven om hun kennis en ervaring. We zijn dus op een gelijke manier aangeworven. Dat moet het belangrijkste zijn.

We moeten absoluut vermijden dat hierover ook maar enige twijfel wordt gezaaid. Een vrouw moet niet om haar geslacht worden aangenomen, maar om haar kwaliteiten.

Wij allen – ik kijk naar alle vrouwelijke volksvertegenwoordigers hier aanwezig – zijn een rolmodel. Wij kunnen andere vrouwen ertoe aanzetten het heft in handen

te nemen. Sommige vrouwen hebben misschien dat extra duwtje in de rug nodig. Ik doe dan ook een warme oproep aan alle vrouwen die over de nodige capaciteiten beschikken om op een kabinet aan de slag te gaan en zichzelf kandidaat te stellen.

Laat kennis, ervaring en expertise de leidende criteria zijn. Laat de ministers in eer en geweten met die criteria in gedachten de beste kandidaten aannemen voor de functie. Daar heb ik alle vertrouwen in. Alleen zo zullen wij als vrouwen de waardering krijgen die we verdienen op de werkvloer.

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Voorzitter, u hebt mij uitgedaagd. Wat me in heel positieve zin is opgevallen, is dat noch de minister-president, noch de twee collega's hebben gesproken over een aanwerving op basis van een cv en een diploma. Dat vind ik ongelooflijk goed, want dat is een trend die we al een tijd inzetten, maar waar lang niet alle werkgevers van overtuigd zijn. We moeten kijken naar de talenten en de competenties van iemand, en niet alleen naar de diploma's of de cv's.

Als je ooit in de automobielsector hebt gewerkt, wil dat niet zeggen dat je de rest van je leven in de automobielsector moet werken. Het doet me heel veel plezier dat de minister-president voor de samenstelling van zijn kabinet – ik veronderstel ook van de collega's – kijken naar de competenties en de talenten, veeleer dan naar de cv's en de diploma's. Dat is de juiste weg. Ik geloof ook dat dat een voorbeeld kan zijn voor alle werkgevers, want daar hebben we nog een weg af te leggen.

Minister-president Jan Jambon: In de wetenschap dat het laatste woord altijd aan het parlement is, zwijg ik nu als het graf.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Ik heb ook vijf jaar lang op een kabinet gewerkt, en ik werd ook aanvaard op basis van mijn competenties en niet omdat ik een vrouw ben. Nogmaals, we hebben een voorbeeldfunctie, laat ons die ten volle uitspelen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de onrust naar aanleiding van de aangekondigde stopzetting van duolegaten vanaf het aanslagjaar 2021 – 140 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, in het regeerakkoord van de Vlaamse Regering voor 2019-2024 wordt een "wijziging van de regeling rond duolegaten" aangekondigd. Deze wijziging heeft als doel: "het zuiver altruïstisch element van deze legaten herstellen en versterken met een tariefverlaging".

In het document over de meerjarenraming 2020-2024 dat u intussen aan het Vlaams Parlement hebt bezorgd, is in tabel 4.1 het woord 'wijziging' uit het regeerakkoord vervangen door 'stopzetting'. En dat vanaf het aanslagjaar 2021 en dus met ingang van het kalenderjaar 2020. Dat is al over goed twee maanden. Voorts luidt het in de meerjarenraming 2020-2024 dat het gunsttarief voor schenkingen aan goede doelen blijft bestaan en wordt versterkt. De combinatie van ingrepen moet vanaf het begrotingsjaar 2021 resulteren in 75 miljoen euro aan meerontvangsten per jaar.

Dat de Vlaamse Regering een doorgeschooten fiscale optimalisatie door de huidige regeling van de duolegaten een halt wil toeroepen, is gerechtvaardigd. Maar de

aangekondigde wijziging dan wel stopzetting – dat is niet helemaal duidelijk – van deze regeling roept ondertussen veel vragen op. Het zorgt ook voor grote ongerustheid en onzekerheid. Bij mensen die al eerder en in het kader van een successieplanning, een testamentaire making of een andere vorm van wilsbeschikking te kennen hebben gegeven dat ze een beroep willen doen op de huidige regeling van duolegaten, zijn er toch wel wat vragen, en ook bij een brede waaier van organisaties en instellingen die voor een niet onaanzienlijk deel van hun financiering terugvallen op diezelfde regeling. 'We dreigen van een win-winsituatie in een lose-losesituatie terecht te komen', is daar te horen.

Minister, wanneer is er voor u sprake van een doorgeschoten vorm van fiscale optimalisatie bij de toepassing van de huidige regeling voor duolegaten?

In het regeerakkoord is sprake van een wijziging van deze regeling, zoals gezegd wordt in de meerjarenraming gesproken over een stopzetting. Wordt het een wijziging of een stopzetting, met impact vanaf aanslagjaar 2021 en zodoende ook vanaf begrotingsjaar 2021?

Deze fiscale maatregel moet vanaf dan 75 miljoen euro per jaar opleveren. Bron van deze raming – daar ga ik toch van uit – is allicht de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL). Waarop heeft deze dienst zich voor deze raming gebaseerd? Hoe is die som samengesteld?

Vervallen de bestaande successieplannen en wilsbeschikkingen voor het specifieke deel van een duolegaat vanaf 1 januari 2020? Of komt er een overgangsregeling met een graad van terugwerkende kracht, zodat het duolegaat geldig en uitvoerbaar blijft als het voor het einde van dit jaar gepland of bestemd is, en wanneer de betrokken legaatgever pas na 2019 overlijdt?

Welke stappen zet u op korte termijn om de vrees voor een grote financiële aderlating bij veel organisaties en instellingen afdoende weg te nemen en op die manier bij te dragen tot een evenwichtige financiële planning voor hun werking?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Mijnheer Rzoska, uw vraag is een goede gelegenheid om een aantal zaken te verduidelijken over het duolegaat. Er is inderdaad wat ongerustheid en er is ook heel wat onwetendheid over het systeem zelf. Het wordt ook niet zo heel veel toegepast, ik ben er in alle eerlijkheid een beetje van geschrokken dat het 'maar' zo weinig wordt toegepast. Het gaat over 1000 à 1200 dossiers. Eigenlijk weten we dat zelfs niet helemaal. U moet goed weten dat ook VLABEL gebonden is door privacyregels en dergelijke omtrent wat er achter die belastingen schuilgaat. We hebben geen zicht op elk detail van die regelingen.

Eerst en vooral, hoe is het duolegaat ontstaan? Ik heb de laatste tijd zeer veel de vraag gekregen: waarom wilt u iets afbreken dat door de wetgever bedoeld was om te bestaan? Het is toch ooit zo ingevoerd? Dat is dus niet helemaal waar. Het systeem is nooit ingevoerd zoals het de laatste tientallen jaren wordt gebruikt. Laat het duidelijk zijn: het is perfect legaal. Niemand heeft het hier over achterpoortjes, fiscale optimalisatie of wat dan ook. Het is perfect legaal, maar het is nooit zo bedoeld door de wetgever. Er is een bepaling in het wetboek die zegt dat als je een legaat geeft, je testament opmaakt, een wilsbeschikking, je een last kunt opleggen aan degene aan wie je legateert. Je kunt een last opleggen aan degene die je vermogen erft. Het ging voornamelijk om de vraag – vaak aan kloostergemeenschappen –: draag zorg van mijn ziek kind. Vandaag zou het kunnen gaan om een oudere dame die veel vriendschap heeft van haar huisdieren en die haar vermogen laat vererven aan een asiel of wat dan en dan vraagt: draag zorg voor mijn poezen of honden of wat dan ook. En dat was eigenlijk het opzet: je kon een last opleggen aan de persoon die je legaat ontvangt. Het ging dan bijvoorbeeld om iemand die een

ziek kind of een huisdier diende te verzorgen. Maar men kon ook een onroerend goed overdragen, waarbij de verkrijger het onroerend goed bijvoorbeeld moet onderhouden of renoveren.

Op een bepaald moment heeft men daar ook een financiële last van gemaakt. Daarbij wordt iemand de last opgelegd om de successierechten van een andere verkrijger te betalen. Dat is perfect legaal; de rechtspraak heeft dat bevestigd. Maar het is wel een andere interpretatie dan het originele opzet.

We weten niet precies hoeveel duolegaten er bestaan. We weten wel dat er tussen de 1000 en 1200 legaten zijn voor schenkingen aan goede doelen, en we weten vanuit informele bronnen dat het heel vaak gaat om duolegaten –sommige notarissen spreken van 90 à 95 procent. De overgrote meerderheid zou dus uit duolegaten bestaan, al kennen we geen precieze cijfers.

Ook Alain Laurent Verbeke, een expert ter zake, heeft daar al heel wat over geschreven. Hij zegt dat dit systeem meer en meer wordt gebruikt voor fiscale planning, en minder voor schenkingen aan goede doelen. Dat is weliswaar perfect legaal. Dan komt het eigenlijk hierop neer: dit is een systeem waarbij je de samenleving de successierechten laat betalen van de verkrijgende. Want er zijn zeer veel mensen die wel gewoon hun vermogen laten vererven, en die betalen dan wel alle successierechten. Zij draaien natuurlijk op voor hetgeen iemand anders kan uitsparen via een duolegaat.

Ik kan dat illustreren met twee cijfervoorbeelden. Het eerste voorbeeld komt uit een studie van de KU Leuven. Stel dat je een vermogen hebt van 350.000 euro hebt, dat je wilt nalaten aan een vriend, dus aan een vreemde. Daarop betaal je meteen al het hoogste tarief; zonder duolegaat betaal je een totale erfbelasting van 178.000 euro. Na aftrek hiervan blijft er een nettoleegaat van 172.000 euro over. Dat is het bedrag dat de verkrijger ontvangt. Als datzelfde vermogen van 350.000 euro met een duolegaat wordt geërfd, dan zal er netto nog 175.000 euro overblijven; dat is 3000 euro meer dan zonder duolegaat. Er wordt dan een totale erfbelasting betaald van 96.000 euro. Voor de overheid betekent dat dat zij ruim 80.000 euro minder ontvangt aan erfbelastingen. Het goede doel krijgt in dit voorbeeld een nettoleegaat van ongeveer 78.000 euro. Het is daarom dat ik zeg dat die vererving gebeurt op kosten van de samenleving. Het voorbeeld dat de KU Leuven heeft gekozen is correct, maar de verhouding kan ook wijzigen. In dit voorbeeld gaat de ene helft naar het goed doel, en de andere helft naar de vriend. Maar dat hoeft niet altijd zo te zijn.

Ik geef een ander voorbeeld van een erfenis met duolegaat, waarbij we uitgaan van een vermogen van 320.000 euro, dat voor 60 procent naar een neef gaat, en voor 40 procent naar een goed doel. Dan krijg je meteen een andere verhouding. Zonder duolegaat krijgen we een erfbelasting van 161.500 euro, met duolegaat gaat het over slechts 101.980 euro. De overheid ontvangt dus ongeveer 60.000 euro minder. Maar in dit geval zal het goede doel slechts 26.000 euro ontvangen; dat is zeer weinig.

Met die parameters kun je ervoor zorgen dat het voordeel voor het goede doel heel laag blijft. Je kunt daarbij verschillende hypothesen uitproberen. En dat is ook wat we steeds vaker horen van goede doelen: mensen gaan op zoek naar manieren om het voordeel voor de ontvanger zo groot mogelijk te maken, en de winst voor het goede doel zo laag mogelijk. Ze gaan altijd wel iets krijgen, want op een bepaald moment zal het goede doel zeggen: als het maar dat is, moeten we daar geen administratief werk in stoppen, en dan laten we het los en doen we het niet. Daaruit kun je afleiden dat het systeem steeds meer wordt gebruikt voor fiscale planning, veeleer dan uit puur altruïstische redenen om aan een goed doel te schenken.

Ik durf volmondig te zeggen: dit is een maatregel die niet alleen wordt genomen in budgettaire moeilijke tijden. Dit is het herstellen van een rechtvaardigheidsprincipe

in onze successierechten. Deze maatregel zou perfect kunnen worden genomen, en is ook te rechtvaardigen, in budgettair goede tijden. Het was niet nodig om dit als besparing door te voeren. Dit is een logische maatregel, die eerlijk is voor iedereen. Nogmaals: het is perfect legaal, ik kan dat niet genoeg herhalen. Maar het wringt toch met het rechtvaardigheidsgevoel dat je door een dergelijke planning zorgt dat je meer kunt achterlaten voor je verkrijgenden en op die manier successierechten kunt ontduiken.

Dit neveneffect willen we wel degelijk in de gaten houden: de ontvangsten voor de goede doelen. Dat tarief staat nog niet precies vast, maar we gaan kijken welke ruimte we hebben om het tarief voor goede doelen te laten zakken. Nu staat dat op 8,5 procent. Dat willen we laten zakken, maar ik kan nog niet zeggen tot hoeveel. Dat gaan we nog bekijken. We gaan wel altijd zorgen dat het schenken bij levenden goedkoper blijft dan het vererven na een overlijden.

Over de precieze modaliteiten kan ik nog niet veel zeggen. We gaan eerst met iedereen die nodig is, overleggen. Dat zal zeker met de notarissen zijn, die we de laatste tijd al heel veel werk toeschuiven en die we dan ook zeer dankbaar zijn. Hun inbreng hebben we absoluut nodig om dat op een correcte manier tot een goed einde te brengen, net als de inbreng van onze eigen administratie, maar ook van verenigingen als testament.be, dat daarmee bezig is, en ook van goede doelen. Ik weet niet of we ze allemaal zullen kunnen ontvangen, maar we hebben al een aantal afspraken vastgelegd met goede doelen, om ook hen te horen wat we kunnen doen.

Voor alle duidelijkheid, het is op geen enkele manier de bedoeling van de overheid om het moeilijker te maken om te vererven of te schenken aan goede doelen. We willen alleen het rechtvaardigheidsprincipe herstellen bij de vererving.

Hoe zijn we gekomen aan de 75 miljoen euro? We weten daar niet alles van. Bij VLABEL krijgen we binnen wat we ontvangen aan welk percentage. Op de 8,5 procent is dat ongeveer 20 miljoen euro. Dat wordt gelegateerd aan goede doelen. We weten echter niet precies wat daarachter zit en welke legaten. Volgens de notarissen en ook Kanaal Z zijn de overgrote meerderheid, 80 à 90 procent, duolegaten. Maar dat weten we niet precies. Daarom maken we een inschatting. Achter die 20 miljoen euro zou een overgrote meerderheid van duolegaten zitten. Als je diezelfde 20 miljoen euro die vererfd zou zijn, zou omrekenen aan de normale, jammer genoeg nog altijd hoge tarieven, dan kom je al gauw aan een voorzichtig getal van 75 miljoen euro. Zo is dat berekend.

Over de timing moet ik u corrigeren. Het moet niet ingaan op 1 januari 2020. Bij een overlijden heb je vier maanden de tijd om de aangifte te doen. Dan heb je nog een tweetal maanden voor de inkohiering. Het is het moment van inkohiering op basis waarvan we de inkomsten nemen. Om de inkomsten te hebben in 2021, hebben we nog even tijd om te zorgen dat dat systeem op punt staat. We gaan in de komende weken en maanden overleggen om te zorgen dat we zo snel mogelijk een definitieve regeling kunnen communiceren.

Hetzelfde systeem als de woonbonus zal ook hier worden gebruikt. We gaan dus wel degelijk communiceren om de mensen rechtszekerheid te bieden. Dat is belangrijk. Ook zorgen we dat er nog voldoende tijd is om mensen hun gedrag te laten bijstellen. Ik kan van mensen perfect begrijpen dat ze niet graag hebben dat een groot deel van hun vermogen naar de overheid moet gaan. Belastingen betalen is nooit leuk. Als mensen zich daaraan willen aanpassen, zullen ze daar ook de kans voor krijgen. Ik zou mensen in ieder geval willen afraden om nu snel-snel naar de notaris te lopen, want het systeem staat nog niet op punt. We zullen zorgen dat we voldoende snel zijn, dat er dus nog een periode is om die gedragswijziging door te voeren. Het is dus geen overgangsmaatregel die ik aankondig, maar gewoon wel een redelijke termijn om dat gedrag bij te sturen.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik had het deze morgen eigenlijk al gehoord toen u op Radio 2 was en u ongeveer op mijn vraag antwoordde. Dat is altijd interessant. *(Opmerkingen van minister Matthias Diependaele)*

Dat kon ik toch niet laten liggen?

Ik heb nog wat opmerkingen. U bekijkt het natuurlijk vanuit de overheid, vanuit inkomsten. Dat snap ik wel, dat is perfect legitiem. Ik zou wel opletten. Het lijkt wel alsof nu elk duolegaat er specifiek op gericht is om, laat ons zeggen, bepaalde belastingen te ontwijken. Ik zeg niet ontduiken, ik zeg ontwijken. We moeten daar goed mee opletten.

Ik heb met een aantal goede doelen die regelmatig worden gelegateerd, contact opgenomen om te vragen hoe zij dat doen. De grotere organisaties hebben er een honderdtal per jaar. Eer je zo'n hervorming doet – ik snap dat privacy hier gevoelig ligt – zou een administratie als VLABEL, abstractie makend van de persoonsgegevens, toch een diepere analyse moeten kunnen maken van wat daarachter zit. Ik weet niet of dat kan, ik vind het nu wat eigenaardig dat men met een aantal onzekere parameters moet werken om zo'n hervorming te doen.

Ik kom terug op de goede doelen. De grotere doen er zo'n honderdtal per jaar. Wat u daarnet ook zei, klopt ook bij hen: ze nemen niet elk legaat binnen. Ze kijken wel degelijk naar het effect dat het op hen heeft. Er zijn zelfs grote organisaties die zeggen: de medewerker die dat bij ons begeleidt, moet zichzelf terugbetalen.

U zei deze morgen op Radio 2 dat we moeten oppassen dat het belastinggeld niet gebruikt wordt, want die organisaties krijgen subsidies en dan zouden ze subsidies gebruiken om de successie te betalen voor degene waarvoor ze het duolegaat binnen nemen. Dat klopt niet helemaal. Zo staat het letterlijk op de website. U hebt het misschien niet helemaal zo bedoeld. Maar voor hen is dat een aparte werking.

Zij maken zich zorgen over een overheid die de laatste jaren of toch al heel lange tijd wil dat ze minder subsidieafhankelijk worden en andere geldstromen binnenhalen. Ze doen dat ook. Bij heel wat van die grotere organisaties maken de inkomsten uit duolegaten de afgelopen tien jaar een behoorlijk onderdeel uit van hun inkomsten. Ze wijzen erop dat ze daar goede dingen mee doen. Het is niet zo dat dat geld bij wijze van spreken verdwijnt. Ze doen daar goede dingen mee. Bij hen is die ongerustheid echt een pak groter. Ik zou er echt voor willen pleiten, voordat u een stevige hervorming doet, ook met hen in dialoog te gaan om er goed zicht op te krijgen. Zij hebben ooit de opdracht gekregen om minder subsidieafhankelijk te worden, ze zijn daarin geslaagd, en die inkomsten zijn behoorlijk essentieel. Zij maken meestal een scheiding tussen wat ze doen met overheidsgeld en wat ze doen met zogenaamde privéschenkingen of dus duolegaten.

De variatie aan organisaties die daarmee werken, is vrij groot. Vroeger was het misschien inderdaad een wat oudere dame met een dierbaar huisdier die richting asiel ging, maar nu gaat het over natuurverenigingen, musea en allerhande organisaties. Ik vind, minister, als we stappen zetten, dat we heel goed moeten weten wat de impact is. Het zou jammer zijn dat het effect is dat er bij wijze van spreken niets meer – ik trek het nu op flessen – richting goede doelen gaat, omdat we er te hard in snijden. Ik roep op om dat op goede, evenwichtige manier ineen te zetten. Ik snap zeer goed dat u de komende weken en maanden hard zult moeten werken om die hervorming technisch in elkaar te steken. Het is belangrijk dat u niet over één nacht ijs gaat.

Ik was wel wat getriggerd door het geraamde bedrag van 75 miljoen euro omdat er nog zoveel onzekere parameters zijn. Ik snap nu wel de rekening die u gemaakt hebt. Die 20 miljoen euro en dan omgezet naar 75 miljoen euro gaf de indruk dat

er al een systeem was, maar ik begrijp dat dat niet zo is, dat het nog wat in de kinderschoenen staat.

Ik heb maar één bijkomende vraag: wilt u het voorzichtigheidsprincipe hanteren? Heel wat organisaties die het ontvangen, doen dat, zoals u zegt, niet voor kleinere bedragen. Het moet voor hen ook echt substantieel zijn, anders gaan ze niet mee in zo'n verhaal. Gaat u ervoor zorgen dat ze bij wijze van spreken niet op nul terugvallen?

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Het is belangrijk om te benadrukken dat het voordeel voor goede doelen steeds kleiner wordt – de minister zei het al. Dat heeft alles te maken met hoe dat instrument naar een puur fiscale optimalisatietechniek is geëvolueerd.

Ik heb ook gesproken met mensen die daar speciaal voor worden in dienst genomen. Zij zeggen dat ze nu met bepaalde tabellen moeten werken, met daarin bepaalde limieten die ze niet mogen overschrijden. We kunnen het er allemaal over eens zijn dat dat niet optimaal is, ook niet voor de goede doelen. Ik begrijp dat er kritisch wordt nagedacht over het effect op de goede doelen. We kunnen allemaal besluiten dat het schrappen van dit systeem een rechtvaardige maatregel is, zowel voor de samenleving als voor de goede doelen.

Ik denk wel dat de rechtszekerheid in dezen belangrijk is. Er wordt gezegd dat er bepaalde gesprekken lopen om de nodige modaliteiten uit te werken, samen met de betrokkenen. En dat lijkt mij ook nodig. We moeten rechtszekerheid bieden aan de mensen die bepaalde zaken hebben opgenomen, zodat ze weten wat de effecten zullen zijn.

Sarah Smeyers (N-VA): Collega Rzoska, het is goed dat u hier een vraag over stelt. Dat geeft de minister de kans om een en ander te verduidelijken. Want fiscale hervormingen leiden altijd tot ongerustheid. Nu die maatregel is aangekondigd, moeten we er wel zo snel mogelijk werk van maken, en duidelijkheid scheppen. Dat is mijn advies. Die aanpak heeft alvast het voordeel dat er duidelijkheid en rechtszekerheid is.

Want er zijn nu natuurlijk twee groepen die zich vragen stellen. Je hebt enerzijds de goede doelen die zich – terecht – vragen stellen. De slinger is te ver doorgeslagen naar fiscale optimalisatie. Je mag ervan uitgaan dat het de grootste vermogens zijn die hun vermogen of erfenis kunnen optimaliseren. Maar ik denk dat we geen idee hebben van het aantal kleinere vermogens en ouderen zonder familieleden die, met goede bedoelingen, gebruik hebben gemaakt van dat duoorgaan. En vergeet zeker ook niet de mensen die ondertussen niet meer wilsbekwaam zijn, en niet meer in staat zijn om nog een nieuw testament op te stellen. Dat is natuurlijk minder uw bevoegdheid, maar men moet er toch rekening mee houden, zodat we ook daar rechtszekerheid, duidelijkheid en een kader creëren. Het hoeft niet meteen als een overgangsmaatregel te worden beschouwd, maar we moeten toch nadenken over hoe de geldigheid van dergelijke testamenten nog kan worden gewaarborgd.

En de grote vzw's laten zich natuurlijk niet onbetuigd. Vorige week verstuurde Rode Kruis Vlaanderen nog een e-mail waarin staat dat het een goed idee is om een goed doel op te nemen in je testament. Ze geven ook meteen zes redenen. Ze willen dus nog snel mensen stimuleren om een duoorgaan op te stellen. En dat zou het aantal duoorgaanen nog de hoogte in kunnen jagen.

We moeten hier dus wel het voordeel van de snelheid en de duidelijkheid creëren, en u vindt in mij een partner om u daarin mee te ondersteunen. Want ik begrijp

ook uw bedoeling; het kan niet de bedoeling zijn dat een systeem, dat oorspronkelijk een altruïstisch doel had, nu gebruikt wordt om successierechten te ontduiken. Maar gelieve toch rekening te houden met mijn bekommernissen.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Minister, ik heb een vraag en een paar opmerkingen. Als ik het goed begrijp, moet de inkohieringsdatum volgens het plan dat u hebt, liggen in 2020 zodat er vanaf het aanslagjaar 2021 geen duolegaten meer zijn. Iedereen die na 1 januari 2020 overlijdt, valt in het nieuwe systeem dat u zult uitdokteren? Dat moet u mij nog eens uitleggen, want dat heb ik niet begrepen.

Ik hoor dat het ongeveer 75 miljoen euro zou moeten opbrengen vanaf 2021. Dat vind ik zonde, want de duolegaten zijn een goed systeem. Als u dit afschaft of hervormt, is het niet de bedoeling dat het opbrengt voor de staat. Dat er meer rechtvaardigheid nodig is, daar sta ik achter. Dan zou een simpele oplossing zijn: in plaats van de duolegaten af te schaffen, met alle onzekerheid die dat meebrengt, verplichten om de helft aan een goed doel te schenken en de andere helft in duolegaten voort te doen zoals het bedoeld is. Dat is een kleine ingreep waardoor er veel minder verwarring en angst zou zijn onder de bevolking. Wat gaat er gebeuren met mijn testament, mijn duolegaat dat al bestaat? Er zullen zeker overgangsmaatregelen en een overgangsperiode nodig zijn, eventueel voor bestaande testamenten en duolegaten.

Veel mensen hebben me gecontacteerd omdat ze willen weten wat er gaat gebeuren met het duolegaat waarvan ze weten dat ze erin vermeld worden. Hoe zal dat gebeuren? Mensen zeggen me ook dat het schenken aan goede doelen waarschijnlijk niet zal gebeuren, en dat als het moet veranderen, het goede doel erbij zal inschieten. Ze zullen de beste weg zoeken om het geld toch te laten vererven door degene die eerst was aangewezen in het oorspronkelijk testament en vervolgens in het duolegaat. Heel veel goede doelen gaan niets meer krijgen als er geen voordeel is voor de erflater en de personen die hij wil bevoordelen. Dat is precies de reden waarom er nu wel veel gebruik wordt gemaakt van de duolegaten.

Minister, u belooft dat u de 8,5 procent die nu wordt aangerekend, zult verlagen, maar dat een schenking onder levenden beter zou zijn dan vererven. Niet iedereen wil dingen wegschenken, want men weet niet hoe lang men nog zal leven en of men dat nog nodig zal hebben. Het is nodig om eventueel in een verder stadium te bedenken dat er ook andere mensen zijn die zeer dicht verbonden zijn met elkaar. De maatschappij heeft nood aan een soort van bestfriendstestament. Dat staat in het regeerakkoord, zegt u. Ik heb u niet horen zeggen dat u daarvoor de percentages ook verlaagt. Wat is de doelstelling daarvan? Als die 8,5 procent zou zakken, wat zou dan zo'n bestfriendserfenis worden? Nu is het een duolegaat. Aan de ene kant zullen de goede doelen erbij inschieten omdat er geen voordeel meer is om aan goede doelen te schenken. Ze gaan zich weer organiseren op hun eigen eilandje aan de ene kant van het duolegaat. Als men dat moet organiseren, is er een maatschappelijke nood aan lagere tarieven. Er is al van 65 naar 55 procent gegaan, maar het is toch erg dat je een leven lang van alles opbouwt en spaart uit inkomsten waar je al belastingen op betaalt, en dat je, als er zo'n droevige gebeurtenis komt, dan meer dan de helft moet afgeven. Dat is heel, heel erg.

Minister Matthias Diependaele: Collega Rzoska, ik noem dit bewust geen ontwijking, optimalisatie, fiscale planning of wat ook, omdat je de mensen die daarvan gebruikmaken geen stigma moet opkleven. Dat zou niet terecht zijn. Het gaat om fiscale planning en daar is op zich geen enkel probleem mee. De overheid heeft het ook jarenlang toegestaan, er zijn zelfs campagnes geweest, niet van overheidswege, maar van testament.be en dat soort verenigingen om dat aan te moedigen. En inderdaad, we hebben ook altijd gezien dat die goede doelen daar wel bij varen. Ik zou dus niet willen dat het een stigma wordt voor mensen die daarvan gebruikmaken. Dat zou onterecht zijn.

Ik deel uw bezorgdheid over de goede doelen wel volledig. Die afweging moeten we inderdaad maken. Het wringt met uw rechtvaardigheidsgevoel. Het wringt dat er mensen dat systeem zo gebruiken. Voor u ook, mevrouw Van dermeersch. U moet dat maar eens uitleggen. Het gaat voornamelijk om mensen die de mogelijkheid hebben om aan fiscale planning te doen. Dat zijn meestal, maar niet altijd, beter gegoede mensen. Die kunnen dat doen en doen dat ook. Het wringt met het rechtvaardigheidsgevoel dat er zoveel duizenden andere mensen zijn die gewoon braaf hun successierechten betalen en dan wel de volle pot betalen. Dat wringt met mijn rechtvaardigheidsgevoel. U mag het gaan uitleggen aan die mensen. Dat moet men dan afwegen tegenover het voordeel van die goede doelen.

Er is één groot nadeel nu en dat heeft ook veel te maken met die raming. Bij de gewestbelastingen proberen we de toekomst altijd te voorspellen op basis van het verleden, maar hier is er geen verleden. Dat is het ambetante. We weten niet hoe we de toekomst moeten inschatten, omdat er geen verleden is om dat op te berekenen. We weten dus niet welk effect het gaat hebben. Ik hoop dat we heel hard gaan verschieten van de Vlamingen, dat er nog veel meer altruïsme is en dat men effectief wel nog gaat vererven aan goede doelen. Ik kan het alleen maar hopen, maar ik kan het niet inschatten. Informeel krijgen we nu het signaal dat dat eerder een minderheid is.

Mevrouw Van dermeersch, mijnheer Rzoska, ik begrijp uw vraag over de openheid. We zouden meer moeten weten. Het grote probleem is dat men van testamenten zelf de datum kan laten registreren, maar niet de inhoud. We weten dus niet wat daar instaat. In alle eerlijkheid vind ik niet dat de overheid dat moet weten. Daar zit u met uw probleem, mevrouw Van dermeersch. Uw voorstel om te verplichten de helft te doen, werkt al niet. Dat kan al niet, want we weten niet wat er in die tekst staat. De wilsbeschikking is waarschijnlijk het meest persoonlijke gebied waar de overheid kan optreden. Laat ons daar nog afblijven. Laat ons dat niet doen. Daar zitten we dus met een probleem. We moeten daarmee werken.

De uitspraak dat we subsidies zouden betalen, kan ik me niet herinneren. Het kan zijn, want het was vroeg in de ochtend toen ze me belden, maar het zou me heel hard verwonderen dat ik iets zou gezegd hebben dat in die zin kan worden geïnterpreteerd. (*Opmerkingen*)

Op de website staat – anders zou ik dat niet kunnen zeggen – dat de KU Leuven hier 10 à 12 miljoen euro inkomsten uit haalt. Er zijn dus inderdaad mensen die daarvoor specifiek zijn aangeworven, om aan fondsenwerving te doen. Het gaat meestal niet alleen om duolegaten, maar ook om schenkingen en zo. We zullen zien welke impact dat heeft. Nog eens, ik deel helemaal uw bezorgdheid. Ik ben er heilig van overtuigd dat dat geld wel degelijk goed besteed wordt, daar twijfel ik geen seconde aan. We zullen zien waar dat nu eindigt.

Mevrouw Smeyers, in verband met de woonbonus: we hebben nu wel iets meer tijd. Dat is ook een antwoord op de opmerking van mevrouw Van dermeersch. Gewoon ter verduidelijking: het moment van inkohiering telt, wanneer wij het op onze begroting zetten. Als het ingekohierd wordt, komt het op onze begroting. Als dat – puur hypothetisch – op 1 januari 2021 gebeurt, telt dat mee voor de begroting 2021.

Maar als je dan de 'backtiming' doet, gaan we ongeveer rekenen op twee maanden verwerktijd voor de Vlaamse Belastingdienst (Vlabel) en nog vier maanden om een overlijden aan te geven. Dat komt neer op ongeveer zes maanden. Als iemand sterft op 1 juli 2020, valt de inkohiering in 2021. Het moment van inkohiering valt dan in 2021 en dan hebben we ook de opbrengst. Dat betekent dat we net iets meer tijd hebben om die duidelijkheid te verschaffen. Als de mensen hier naast mij er heel moe uitzien, is dat omdat we ons heel hard gehaast hebben om dat rond te krijgen, en dat op een kabinet waar amper toiletpapier aanwezig was. (*Gelach*)

Goed, we hebben nu net iets meer ademruimte om het rond te krijgen. (*Opmerkingen. Gelach*)

We hebben het nu altijd over hogere verervingstarieven, maar, mevrouw Van dermeersch, het kan evengoed gebruikt worden voor kinderen. Dan gaat het – en ik ben er heilig van overtuigd dat het ook zo zal zijn – echter over heel grote bedragen. Voordat het een voordeel heeft voor de begunstigde moet het gaan om een vermogen van meer dan een half miljoen, 500.000 euro. Vanaf dan begint het ook voordelig te zijn voor kinderen. Ik weet het niet. We weten het niet. In die zin stel ik het met de grootste voorzichtigheid, maar ik denk dat het ook daar gebruikt wordt en dan gaat het om de heel grote vermogens. Nogmaals, u mag gerust aan de mensen gaan uitleggen dat die dat wel kunnen en dat iemand die zeer braaf zijn successierechten betaalt, waarschijnlijk omdat die niet aan dat groot vermogen komt, daar geen gebruik van kan maken. Want voor hen levert dat geen voordeel op. Dat is pas het geval bij vererving aan kinderen. Daar gelden lagere successierechten. Vandaar het verschil.

Ik zou mensen absoluut afraden om nu nog zeer snel hun testament te laten aanpassen. We gaan die regeling op tijd uitwerken, zodat de mensen nog voldoende tijd hebben om de nodige maatregelen te treffen. Het zou onverstandig zijn om nu nog zo snel mogelijk bij de notaris langs te gaan.

De bestfriendsregeling wordt nog uitgewerkt. We kunnen u daar nog niet veel over vertellen, maar we willen daar ook een systeem voor uitwerken. Dat staat zo in het regeerakkoord. Al denk ik dat er nu andere zaken zijn die eerst moeten worden afgewerkt.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik wil u bedanken voor uw antwoord. Ik kan u voor een groot stuk volgen in uw verhaal. Mijn rechtvaardigheidsgevoel knaagt ook af en toe bij die duolegaten. We moeten alleen opletten dat we het kind niet met het badwater weggooien, want heel wat universiteiten financieren hier hun onderzoek mee. Zo wordt kankeronderzoek voor een deel via duolegaten gefinancierd, vaak via mensen die zelf ziek zijn geweest, en een deel van hun vermogen hieraan willen schenken. Een legaat kan immers naar een heel specifiek doel gaan; het hoeft niet altijd in een algemene pot terecht te komen.

We zien de technische uitwerking tegemoet. Want we moeten de toekomstige regeling goed afstemmen op de regeling die geldt voor mensen die vandaag een duolegaat in hun testament opnemen. Collega Smeyers gaf dit al aan. We moeten onduidelijkheden vermijden, want we krijgen nu al heel wat vragen.

Het zou voor de Vlaamse Regering sowieso interessant zijn om snel duidelijkheid te verschaffen. In de e-mail waar mevrouw Smeyers naar verwees, spreekt men over zes redenen om toch nog voor een duolegaat te kiezen. In die zin is het voor de overheid zaak om zeer snel duidelijkheid te scheppen en te laten zien welke stappen we gaan zetten en wanneer.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Anke Van dermeersch aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over online-informatie van de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL) over de regelgeving met betrekking tot de woonbonus – 158 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: Mevrouw Van dermeersch heeft het woord.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): De Vlaamse Regering liet bij haar aantreden weten dat de woonbonus vanaf 1 januari 2020 zal uitdoven, en dat er een compensatie zal komen. Veel mensen hebben daar vragen over, net zoals over de duolegaten.

De Vlaamse Belastingdienst (VLABEL) publiceerde op 3 oktober 2019 een artikel op zijn website, onder de rubriek 'Nieuws'. Daarin wordt uitgelegd hoe alles vanaf 1 januari 2020 in zijn werk zou gaan. Ik vond dat nogal bizar, want het Vlaams Parlement moet dit allemaal nog in goede banen leiden en eventueel nog eigen klemtonen leggen in het ontwerp van decreet dat u wellicht zult indienen. Op die website spreekt men over een aantal vooropstellingen. Ik ga er een aantal van voorlezen, omdat het toch belangrijk is dat u eventuele fouten kunt weerleggen.

De datum van de authentieke leningsakte zal tellen als referentiedatum en niet de datum van het compromis als referentiedatum.

De wederopname van een lening, waarbij een deel van het afgeloste kapitaal terug als nieuwe lening opgenomen wordt, zal als een nieuwe, bijkomende lening worden beschouwd. Dat zou moeten gebeuren voor 1 januari 2020, met als referentiedatum hetgeen op dat moment geldt: de datum van de authentieke akte of de datum van aanvaarding van het kredietaanbod van die bijkomende lening.

De loutere herfinanciering zal niet als een nieuwe lening worden beschouwd. Een deel dat eventueel bijkomend ontleend wordt na 1 januari 2020, zal wel als nieuwe lening gelden.

De looptijdwijzigingen zullen worden geneutraliseerd, en de resterende looptijd van hypothecaire leningen zal bevroren worden op 31 december 2019. Zo kun je een lening die je daarvoor bent aangegaan, niet oneindig blijven rekken in de tijd.

De nieuwe verlaagde tarieven van het verkooprecht zullen als referentiedatum de datum van de authentieke verkoopakte nemen. Dat is dus anders dan gewoonlijk, want normaal gezien telt de datum van het compromis als de datum waarop twee partijen overeenkomen om een bepaald goed voor een bepaalde prijs te kopen of verkopen.

Er zal een voorgaande specifieke regeling worden uitgewerkt, zodat men niet moet werken met de aankoop-verkoopbelofte.

Ik vond het verwonderlijk dat dat op die website te lezen stond. Nu vroeg ik mij af of u daar toestemming voor geeft of moet geven. Hoe gaat dat in zijn werk met de informatie die de Vlaamse Belastingdienst publiceert op zijn website? Voorlopig gaat het om uitleg over nog onbestaande wetgeving. Als u dat niet goedkeurt of goedgekeurd hebt, is dat dan wel een goede manier van werken? Er staat momenteel nog van alles op de website dat waarschijnlijk aan wijzigingen onderhevig is, niet alleen wijzigingen die u zult aanbrengen via een ontwerp van decreet, maar ook wijzigingen die het parlement kan aanbrengen. Als er een ontwerp van decreet zou zijn, hebt u dat dan gegeven aan de Vlaamse Belastingdienst, want waar halen ze die informatie? Indien ja, wanneer mogen wij die hebben?

Op 11 oktober is er blijkbaar een update geweest van die informatie. Wat is er dan fout gecommuniceerd? Zouden er nog fouten in staan? Ik heb deze uitleg punctueel uiteengezet voor mensen die dit eventueel zouden horen. Welke van die punten is dan niet correct? Moeten die worden gewijzigd?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Het is een goed idee om het verhaal van de woonbonus eens grondig door te praten in de commissie. Dank u wel dus voor uw vraag om uitleg.

Ik som eerst enkele redenen op waarom we hebben geoordeeld dat het goed zou zijn om de woonbonus af te schaffen en vooral waarom we dat nu doen. Eerst en vooral, de woonbonus is een enorm duur systeem. Hij is ingevoerd in 2005 en bestaat dus ongeveer veertien jaar. Hij kost nu ongeveer anderhalf miljard euro aan de Vlaamse overheid. Die woonbonus is een fiscaal voordeel dat je kunt hebben ten belope van de termijn van een hypothecair krediet. Zo'n krediet duurt tussen de twintig en dertig jaar. Dat betekent dat in de komende zestien jaar, mocht die woonbonus voortbestaan, die kost zou blijven aangroeien. Er wordt geschat dat die zou oplopen tot 2,6 à 2,9 miljard euro. Dat is een kleine verdubbeling van de huidige kost.

U mag nu zelf aangeven hoe we dat zouden hebben opgelost in de Vlaamse begroting voor de komende zestien jaar – dat interesseert me heel erg. Hoe zouden we aan die 2,6 of 2,9 miljard euro komen? Het is een heel duur systeem.

We zitten op een historisch moment met bijna belachelijk lage intresten. Een cijfervoorbeeld: je koopt een huis in 2005 op het moment dat de woonbonus is ingevoerd. Een huis van 250.000 euro met een lening op twintig jaar. Met een intrestvoet van ongeveer 5 procent – toen lag die zo hoog – zou je over de volledige looptijd een intrestlast betalen van 143.000 euro. In die twintig jaar gecumuleerd betaal je dus 143.000 euro. Vandaag ligt de rente rond 1,6 procent. Hoeveel betaal je dan voor hetzelfde huis van 250.000 euro? Dan betaal je 43.000 euro. Dat is een verschil van 100.000 euro. Door de historisch lage intrestvoeten betaal je vandaag over de volledige duurtijd van je lening 100.000 euro minder. Dat voordeel is vele malen groter dan de woonbonus ooit geweest zou kunnen zijn. Het voordeel vandaag door de lage intrestvoet is vele malen groter dan het voordeel van de woonbonus ooit is geweest. Iedereen mag me komen overtuigen waarom het geen goed idee zou zijn, of niet het juiste moment zou zijn om die af te schaffen. Dit is perfect te verantwoorden.

Het belangrijkste argument is dat zowat alle studies – de eerste studies zijn al van 2014 en dus nog niet zo oud – hebben aangetoond dat het ontegensprekelijk is dat de woonbonus nagenoeg volledig in de prijzen wordt opgenomen en de prijzen dus omhoogduwt. De woonbonus was origineel bedoeld om ervoor te zorgen dat jonge gezinnen de mogelijkheid zouden krijgen om een eigen woning te kopen. Dat is niet gelukt in die zin dat het volledige bedrag wordt meegerekend in de afbetalingscapaciteit en op die manier de prijzen omhoog heeft gedreven.

Ik heb ook nooit gezegd dat dit de woningprijzen zou doen dalen. Dat kan ik niet zeggen, omdat er nog veel factoren zijn die de woningprijzen omhoogduwen. Het is wel met zekerheid een van de factoren die de woningprijzen omhoogduwt en die factor nemen we nu weg.

Een andere factor zijn trouwens die lage intrestvoeten. Daar kan ik niet aan raken. Dat effect zal er nog altijd zijn, maar het effect van de woonbonus kunnen we wel wegnemen en dat gaan we nu ook doen. Die opwaartse druk op de prijzen nemen we weg door die afschaffing.

Een laatste punt is eerder principieel. Het zit op nog plaatsen in het regeerakkoord. Als we een voordeel geven, is het goed dat de mensen dat krijgen op het moment dat ze het het meest nodig hebben. In dit geval is dat bij de aankoop van de woning. Iedereen weet dat men dan moet krabben om de registratierechten bij elkaar te krijgen. We hebben ervoor gekozen om de registratierechten te laten dalen. Een fiscaal voordeel heeft men dikwijls nodig bij de aankoop van een woning. Dat betekent niet dat men dat tien jaar later nog in dezelfde mate nodig heeft, in vele gevallen niet. We hebben ervoor gezorgd dat men dat nu krijgt en niet meer later.

De idee achter de regelgeving is het behoud van de verworven rechten. Iedereen die al gebruik maakt van de woonbonus zal dat voordeel behouden, ook de

komende jaren. We doen eigenlijk een soort bevrozing. We gaan geen nieuwe instroom meer toelaten en we gaan ook niet aanvaarden dat men na 1 januari 2020 het voordeel dat men al heeft door die woonbonus, nog gaat uitbreiden.

Dat kan op verschillende manieren. Een hypothecaire krediet sluit je af voor een bepaalde opening. Je maakt een hypothecaire opening – dat is sowieso voor dertig jaar – en die kun je dan volsteken met die lening. Als een deel daarvan afbetaald is, gaan we na januari 2020 niet meer toelaten dat het resterende deel dat is afbetaald opnieuw wordt ingevuld, omdat je dan je voordeel opnieuw kunt vergroten. Hetzelfde geldt voor de looptijd. Je gaat de looptijd nog kunnen verlengen maar het voordeel dat je krijgt van de woonbonus niet. We doen een soort bevrozing op 1 januari 2020.

Hoe is dat precies gelopen? Daarin hebt u wel gelijk. We hebben daar in het begin, het is allemaal heel snel gegaan, alles aan gedaan om dat recht te zetten. We hebben ervoor gekozen om het moment van de afschaffing van de woonbonus – 1 januari 2020 – te koppelen aan het verlijden van de hypothecaire akte. Dat is zeer logisch, omdat we wilden vermijden dat mensen die al een compromis getekend hadden wel nog de tijd hadden om de hypothecaire akte om te zetten, want zij hebben natuurlijk de beslissing al genomen met oog op de woonbonus. Aan de andere kant wilden we ook vermijden – en ik vind het zeer jammer dat er actoren zijn op het terrein die andere dingen hebben aangemoedigd – dat er plots nog een rush op de woningmarkt zou komen, daardoor dikwijls veel te hoge prijzen zouden gaan betalen en toch nog snel een compromis zouden proberen te tekenen om nog gebruik te kunnen maken van de woonbonus. Dat hebben we willen vermijden. Daarom hebben we voor de afschaffing van de woonbonus het moment van het verlijden van de hypothecaire akte gekozen.

In de regelgeving stond dat voor de registratierechten sowieso het moment van de registratie van het compromis stond. Daar zaten we met een gat. Dat is inderdaad – en dat is op een bepaald moment gecommuniceerd – helemaal mijn verantwoordelijkheid. Pas daarna hebben we gemerkt dat er een gat zat. Dat hebben we zo snel mogelijk opgelost. We hebben heel snel samengezeten met de notarissen, met de immobiële sector, met de bouwsector, met de eigen administratie en met Febelfin, de banken. Met al die mensen hebben we samen gezeten om alle mogelijke hypothesen te kunnen overlopen en we zijn tot het eensgezinde standpunt gekomen dat we het best voor de beide momenten, zowel voor de verlaging van de registratierechten als voor het stopzetten van de woonbonus, het moment van de akte te nemen. De registratierechten zijn gekoppeld aan het verlijden van de verkoopakte. De woonbonus is gekoppeld aan het verlijden van de hypothecaire akte. De banken hebben uitdrukkelijk bevestigd dat die twee samenvallen. Een bank gaat geen hypothecaire lening toekennen zonder dat er een onderliggend pand is, zonder dat ook de verkoop getekend is. Om die reden vallen die twee akten altijd samen en valt er niemand tussen die twee stoelen.

Wat punt met betrekking tot het voorrecht van het parlement betreft, mevrouw Van dermeersch, daag ik u uit om ermee naar buiten te gaan. Ik stuur u alle mails door die ik gekregen heb en dan mag u aan de mensen zeggen dat wij geen duidelijkheid zouden gegeven hebben, omdat we wilden wachten op het parlement. Alle respect voor het parlement, ik ben zeker mijn parlementaire reflex niet kwijt, absoluut niet. Jullie mogen aanpassen zoveel als jullie willen, dat is zonder twijfel jullie bevoegdheid, maar het zou absoluut onuitlegbaar zijn en onverantwoord om naar de buitenwereld toe geen duidelijkheid te geven.

Er zijn jonge mensen met plannen om een woning te bouwen of te kopen en we vonden het onze absolute plicht om die mensen duidelijkheid te verschaffen. U zegt nu tegen mij dat dat voorstel van decreet eerst langs het parlement had moeten gaan. Wel, dan moet u al die mensen maar zeggen dat het zeer onterecht was om hen die duidelijkheid te verschaffen.

Voor fiscale maatregelen erkent de rechtsspraak dat we met terugwerkende kracht rekenen, vanaf het moment dat die fiscale maatregel wordt gecommuniceerd. Dat is misschien nog het belangrijkste punt. Je mag de aankondigingsdatum gebruiken om een fiscale regeling te laten ingaan. Ook de Raad van State aanvaardt dat.

Voor alle duidelijkheid: dat doen we hier nog niet. De regeling gaat in op 1 januari 2020. Maar in die zin wordt de aankondigingsdatum van het voorstel door de regering aanvaard. Het valt dus te verantwoorden dat we het oordeel van het Vlaams Parlement niet afwachten.

Het staat u echter vrij om die regeling nog naar goeddunken aan te passen, mits er een meerderheid voor wordt gevonden in het parlement.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Minister, ik vermoed dat het ontwerp van decreet al in een ver stadium zit, en ik zou dat dan ook zo snel mogelijk willen bestuderen en bekijken, want mensen moeten inderdaad zekerheid krijgen en de Vlaamse Regering moet hier duidelijk over communiceren. Ik begrijp dan ook dat de regering hier al over heeft gecommuniceerd.

Als u echter al zo ver staat, dan vermoed ik dat er al een ontwerp van decreet klaar is. Daarom dring ik er ook op aan om dat zo snel mogelijk in te dienen, zodat het parlement zijn werk kan doen. Zo kunnen we ook zekerheid krijgen rond de wetgeving.

Ik kan u volgen als u zegt dat de woonbonus een heel duur systeem is en dat er betere mogelijkheden zijn om een woonbonus te organiseren. Dat klopt ook. Vlaanderen heeft sinds de zesde staatshervorming slechts een lichte wijziging aangebracht aan het systeem van de woonbonus. De andere regio's zijn daar verder in gegaan. Zo heeft het Waalse Gewest de 'chèque habitat' ingevoerd en dat is goed bekeken.

Nu, als men de woonbonus afschaft, dan valt die weg uit de federale korf van artikel 145 van het Wetboek van de Inkomstenbelasting. Dat is een goede zaak, want dan wordt die federale korf voor belastingvermindering groter. Die bestaat enerzijds uit die woonbonus, en anderzijds uit belastingvermindering voor eventuele andere woningen en belastingaftrek voor premies van individuele levensverzekeringen.

Als het eerste luik wegvalt, dan kan men op de belastingaangifte een grotere premie krijgen via die federale korf – de belastingvermindering voor een andere woning waarop men een hypothecaire lening aangaat, en een belastingaftrek voor premies van individuele levensverzekeringen. Men kan dan een groter bedrag van de belastingen aftrekken via die niches. De woonbonus gewoon schrappen lijkt mij echter niet optimaal. Ik denk dat het woonbonussysteem een Vlaamse woonfiscaliteit moet worden, want sinds de zesde staatshervorming beschikken we over die mogelijkheid.

U zegt dat we de mensen willen geven wat ze nodig hebben. Als iemand een huis koopt, dan moet men dikwijls alles bij elkaar rapen om ook nog de registratierechten te bekostigen. Mensen hebben dus inderdaad wel nood aan financiële hulp op het moment van aankoop. U zegt echter ook dat we de woonbonus gewoon kunnen schrappen, want de intresten zijn momenteel laag. Daarin kan ik u niet meteen volgen, want er is geen garantie dat de intresten ook in de toekomst laag zullen blijven. Op dat vlak kan ik uw redenering niet helemaal volgen.

Ik denk dat er een systeem van Vlaamse woonfiscaliteit moet komen, dat meer rekening houdt met de toekomst en niet enkel met het heden. Ik begrijp wel dat u zich, vanwege de vaak tegenvallende registratierechten, nu op het heden richt, maar er moet ook op lange termijn een Vlaamse woonfiscaliteit worden uitgewerkt.

Dan mogen we absoluut niet de 'chèque habitat' van het Waalse Gewest kopiëren, want die is enkel voor bepaalde nichegroepen bestemd. Het is wel goed dat dit uit de federale korf zou blijven, zodat de belastingaftrek daar vergroot wordt, maar nogmaals: we mogen niet zomaar die woonbonus afschaffen. We moeten nadenken over de invoering van een eigen, Vlaamse woonfiscaliteit.

Philippe Muyters (N-VA): Collega Van dermeersch vraagt waar het decreet is. Ik heb dat gelezen in de beslissingen van de Vlaamse Regering. Daar staan de teksten al in, en het is ook al voor advies naar de SERV gestuurd. Het staat in het programmadecreet van vrijdag. Daar is dus al openheid over en het is al klaar.

Minister Matthias Diependaele: Het staat inderdaad op het internet. Het gehele programmadecreet dat de Vlaamse Regering vorige vrijdag heeft goedgekeurd, staat erop. We hebben de frequently asked questions (FAQ's) er zo snel mogelijk op gezet, omdat ik ervan overtuigd ben dat het nog altijd gerechtvaardigd is om de mensen duidelijkheid te geven. Als je daar een andere mening over hebt, mag je dat gerust aan die mensen gaan uitleggen.

Ik volg uw redenering niet helemaal, want Vlaanderen is bevoegd voor de eigen woning, voor de gezinswoning. Tweede en andere woningen zijn nog steeds een federale bevoegdheid. Ik ben ook vragende partij om dat allemaal naar Vlaanderen te halen. Wij voeren een goede woonfiscaliteit ten aanzien van de eerste woning, temeer omdat we ondertussen de registratierechten laten dalen van 10 naar 6 procent, en naar 5 procent als je een energetische renovatie laat doen. We hebben dus al heel wat gedaan. In Wallonië is het nog altijd 12,5 procent. Dat is toch meer dan het dubbele van wat we in Vlaanderen hebben.

Mevrouw Van dermeersch, we weten inderdaad niet of die lage intresten zo laag blijven. We weten wel dat de woonbonus in de tussentijd zijn opwaarts duwende effect op de huizenprijzen zal verliezen. Dat is natuurlijk ons beleid op lange termijn. Dat is de moeilijke keuze die we nu uitleggen aan de mensen, om dat effect eruit te krijgen. Als de intresten opnieuw stijgen, zal de opwaartse druk op de woningprijzen wegvallen. Dan gaan we naar een stabilisatie van de woningmarkt. Dat zou ook een goede zaak zijn voor de jonge gezinnen. Ons beleid past dus perfect in het macro-economische plaatje, waaraan de huizenmarkt onderhevig is. Ik denk dus dat we een heel verstandige keuze maken om die beslissing nu te nemen.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Ik heb nog een laatste opmerking. Wat het Waalse Gewest heeft gedaan met de woonfiscaliteit, moeten we niet kopiëren. Het enige voordeel is dat men daar door de woonbonus te schrappen deze kan omvormen tot hun eigen woonfiscaliteit. Ze hebben trouwens een eigen Waals wetboek voor inkomstenbelasting gemaakt, want ze hebben een artikel toegevoegd. Ze hebben wel gezorgd dat de woonbonus uit de federale korf valt en dat is ook voordelig voor Vlamingen. Daarom wil ik erop aandringen dat we een Vlaamse woonfiscaliteit verder uitwerken, maar die moet natuurlijk verdergaan dan wat u voorstelt.

Minister Matthias Diependaele: Puur uit interesse: met wat dan verdergaan? Ik denk dat we nu ten aanzien van de eigen woning een heel goed beleid voeren. Dat is trouwens een eenvoudig beleid en dat is ook belangrijk. Wat zou een verdergaande woonfiscaliteit zijn? De tarieven zijn we al aan het verlagen. Misschien kunnen we daarin nog verder gaan. Wat kunnen we nog meer doen?

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): In de toekomst moet u rekening houden met intresten die verhogen. Het Waalse Gewest geeft een 'chèque habitat' en dat heeft het in een apart artikel in het Wetboek Inkomstenbelasting ingevoerd. Wij kunnen dat als Vlamingen uiteraard ook. Als het Waalse Gewest daarvoor bevoegd is, kunnen wij dat uiteindelijk ook en kunnen we een geheel eigen regeling

uitwerken. Ik zeg niet dat we de 'chèque habitat' moeten kopiëren, want dat is voor mensen met een inkomen lager dan 81.000 euro. Maar we kunnen er toch eens over nadenken om een aparte fiscaliteit in te voeren en om onze eigen artikelen in het wetboek inkomstenbelasting in te voeren.

Minister Matthias Diependaele: We hebben toch een eigen regeling, een eigen woonfiscaliteit. De intresten stijgen en met de afschaffing van de woonbonus pikken we daar op lange termijn perfect op in. De 'chèque habitat' moeten we niet invoeren volgens u. Dat moeten we inderdaad niet doen, dat ben ik met u eens. Mijn vraag is wat we dan wel moeten doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.